

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av överenskommelsen med Republiken Moçambique om främjande av och ömsesidigt skydd för investeringar samt med förslag till lag om sättande i kraft av de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att Riksdagen godkänner den med republiken Moçambique den 3 september 2004 undertecknade överenskommelsen om främjande av och ömsesidigt skydd för investeringar samt ett förslag till ikraftträdandelag. Genom överenskommelsen vill man garantera gynnsamma villkor för investeringar som görs i det ena avtalsslutande landet av den andra avtalsslutande partens medborgare och företag samt erkänna behovet av att skydda investeringarna. Överenskommelsen träder i kraft 30 dagar

efter den dag då de avtalsslutande parterna har meddelat varandra att de konstitutionella villkoren för ikraftträdandet har uppfyllts. I propositionen ingår ett förslag till lag om sättande i kraft av vissa till området för lagstiftningen hörande bestämmelser i överenskommelsen.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av republikens president samtidigt som överenskommelsen träder i kraft.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

Allmänt

Moçambique, en självständig stat sedan 1975, var när Romavtalet (General Peace Agreement for Mozambique) som avslutade det destruktiva inbördeskriget trädde i kraft 1992 det fattigaste landet i världen och landets ekonomiska och sociala strukturer var nästan helt och hållet ödelagda. Sedan dess har dock återuppbyggnaden av landet kunnat påbörjas och fr.o.m. 1996 har den ekonomiska tillväxten varit god, under perioden 1996-2002 i genomsnitt 8 %. Moçambique hör dock fortsättningsvis till de fattigaste länderna i världen och landets ekonomi är fortfarande starkt beroende av utländskt bistånd.

Enligt statsrådets principbeslut från den 22 februari 2001 hör Moçambique till Finlands

s.k. långvariga samarbetsländer, vilket innebär att samarbetsprogrammet kan utvidgas betydligt. Fattigdomen i Moçambique i förening med utvecklingsviljan och de positiva resultaten har varit grund för att Finland har strävat efter att utöka sitt bistånd till Moçambique. När det gäller att minska fattigdomen bedriver landet en rätt så god politik och styr egna resurser och bistånd till detta ändamål.

Strategin som skall minska fattigdomen i Moçambique har som mål att BNP ökar med 8 % i året under perioden 2001-2005. År 2002 var den ekonomiska tillväxten 7,4 % och 2003 7,1 % och tillväxten väntas vara mellan 7 och 8 % fram till 2006. Moçambiques regering och femton biståndsgivare som beviljar landet budgetbistånd, Finland inräknat, diskuterar kontinuerligt inom ramen för budgetsamarbetet genomförandet av strategin och strategins viktigaste utmaningar.

Motor för den ekonomiska tillväxten i Moçambique har varit de stora investeringsprojekt som finansierats och genomförts med stöd av Världsbanken och privat kapital, och som koncentrerats till Maputo-regionen och i mindre utsträckning också till de ekonomiska regionerna Beira och Nacala. Över 90 % av de direkta utländska investeringarna har riktats till dessa projekt. Telebranschen, energisektorn, gruvindustrin, byggnadsverksamheten och servicesektorn inklusive bank- och finansieringssektorn har visat tillväxt. Med undantag för gruvindustrin koncentrerar sig investeringarna nästan uteslutande till den ekonomiska regionen kring Maputo.

Under de senaste fem åren har Moçambiques export mer än tredubblats. Exporten var uppskattningsvis 0,8 miljarder euro 2003. Samtidigt har också importen ökat kraftigt och uppgick 2003 redan till 1,3 miljarder euro. Till följd av den kraftigt ökade importen utgör underskottet i handelsbalansen över 10 % av BNP.

På lång sikt förutsätter en balanserad ekonomisk tillväxt att nivån på de privata investeringarna växer, att liten och medelstor företagsverksamhet stimuleras och i större grad förankras i de ekonomiska tillväxtcentrum som växt upp kring de s.k. megaprojekten.

Relationerna mellan Finland och Moçambique

Handeln mellan Finland och Moçambique är inte stor även om den har ökat från 0,8 miljoner euro 1999 till 2,3 miljoner euro. Handeln har nästan helt och hållet bestått av export i anslutning till leveranser inom Finlands biståndsprojekt, eftersom importen från Moçambique i genomsnitt varit ca 5000 euro. De viktigaste exportvarorna har varit textilfiber och avfall av dessa, gödselmedel, gummi produkter, primärmotorer och motorer, telefon-, radio- och television apparater, annan eldriven apparatur samt motorfordon. Importen har bestått av frukter och växter, mineralämnena samt gummiprodukter.

Det bör dock uppmärksammas att huvuddelen av Moçambiques import och också export går via Sydafrika, som är landets viktigaste ekonomiska samarbetspartner och handelspartner, varför exportstatistiken inte ger

en fullständig bild av varuströmmarna mellan våra länder.

Även om inte ett enda finländskt företag ännu har etablerat sig i Moçambique finns det också finländska konsult-, vattenteknik-, elektronik-, pappers-, sjukhusmateriel-, kemikalie- och teknologiföretag som har eller har haft verksamhet i landet. Det planeras också hela tiden biståndsprojekt som erbjuder ofta projektbundna möjligheter även för finländska företag. De projekt som genomförts med hjälp av internationell finansiering under de senaste åren erbjuder möjligheter till affärsverksamhet i och med att den industri som ansluter till projekten utvecklas. Bäst är utsikterna för investeringsvaror, särskilt inom telekommunikation, energi, gruvindustrin och skogssektorn.

Avsikten med överenskommelsen om skydd för investeringar är att intensifiera användningen av de nya marknadsbaserade instrumenten inom utvecklingssamarbetet och på så sätt främja en övergång till normala bilaterala förbindelser med Moçambique. Samtidigt är avtalet ägnat att öka de finländska företagens intresse för Moçambique och göra det möjligt att utnyttja t.ex. de nära ekonomiska förbindelserna mellan Moçambique och Sydafrika (t.ex. SADC).

Sedan tidigare har Finland gällande överenskommelser om skydd för investeringar med följande länder: Egypten (FördrS 3/1982), Kina (FördrS 4/1986), Sri Lanka (FördrS 54/1987), Malaysia (FördrS 79/1987), Ungern (FördrS 20/1989), Ryssland (ingånget med Sovjetunionen, FördrS 58/1991, protokoll om ändring FördrS 57/1999), Tjeckien (ingånget med Tjeckiska och Slovakiska Federativa Republiken, FördrS 73/1991), Estland (FördrS 104/1992), Lettland (FördrS 5/1993), Rumänien (FördrS 121/1992), Litauen (FördrS 119/1992), Uzbekistan (FördrS 74/1993), Ukraina (FördrS 6/1994), Vitryssland (FördrS 89/1994), Turkiet (FördrS 29/1995), Chile (FördrS 23/1996), Vietnam (FördrS 27/1996), Argentina (FördrS 21/1996), Republiken Korea (FördrS 25/1996), Thailand (FördrS 35/1996), Slovakien (ingånget med Tjeckiska och Slovakiska Federativa Republiken, FördrS 73/1991), Peru (FördrS 33/1996), Förenade Arabemiraten (FördrS 22/1997),

Kuwait (FördrS 32/1997), Indonesien (FördrS 34/1997), Moldova (FördrS 42/1997), Kazakstan (FördrS 20/1998) Polen (FördrS 28/1998), Albanien (FördrS 16/1999), Oman (FördrS 18/1999), Bulgarien (FördrS 50/1999), Filippinerna (FördrS 52/1999), Libanon (FördrS 4/2000), Slovenien (FördrS 37/2000), Mexiko (FördrS 54/2000), Republiken Sydafrika (FördrS 8/2001), Bosnien-Hercegovina (FördrS 7/2001), Ecuador (FördrS 79/2001), Madagaskar (FördrS 21/2002), Tanzania (FördrS 94/2002) Kroatien (FördrS 92/2002), El Salvador (FördrS 11/2003), Indien (FördrS 30/2003), Marocko (FördrS 28/2003), Qatar (FördrS 37/2003), Tunisien (FördrS 52/2003), Iran (FördrS 82/2004), Uruguay (FördrS 84/2004), Kirgisien (FördrS 163/2004), Azerbajdzjan (FördrS 8/2005) och Egypten (FördrS 11/2005).

2. Målsättning och de viktigaste förslagen

Bestämmelserna i överenskommelsen syftar närmast till att minska möjligheterna att behandla näringslivets investeringar godtyckligt samt till att göra investeringsmiljön i mållandet mer förutsägbar. Genom överenskommelsen strävar man efter att minska den politiska länderrisk som ansluter sig till utländska investeringar, och därigenom sänka investeringströskeln för företagen. Överenskommelsen har även en sänkande effekt på finansieringskostnaderna för utländska investeringar.

I överenskommelsen definieras begreppen investerare, investering och avkastning samt överenskommelsens geografiska tillämpningsområde. Genom överenskommelsen främjas investeringar allmänt, och investeringar som gjorts i landet skyddas.

Enligt överenskommelsen skall vardera avtalsslutande parten på sitt territorium medge investeringar som görs av den andra avtalsslutande partens investerare en rättvis behandling samt fullt och kontinuerligt skydd. På investeringar skall tillämpas en behandling som är minst lika förmånlig som den som tillämpas på investeringar gjorda av egna investerare eller av investerare från län-

der som har ställning som mest gynnad nation, beroende på vilken behandling som är förmånligare för investeraren.

Investeringar som avses i överenskommelsen kan inte exproprieras eller nationaliseras, annat än på icke-diskriminerande basis och i allmänt intresse. En dylik åtgärd kan vidtas endast mot direkt, tillräcklig och faktisk orsättning och med iakttagande av lagliga tillvägagångssätt.

Investeringsförluster som orsakas av krig, väpnade konflikter, nödlägen eller motsvarande händelser skall gottgöras eller ersättas till minst samma nivå som gottgörelse som medges parternas egna investerare eller investerare från länder som har ställning som mest gynnad nation.

Överenskommelsen möjliggör omedelbar överföringsfrihet för tillgångar i konvertibel valuta.

I överenskommelsen ingår bestämmelser om skiljeförfarande vid domstol och internationellt skiljeförfarande för den händelse att det uppstår tvister mellan en investerare och en avtalsslutande part. Tvister mellan de avtalsslutande parterna om tolkningen och tillämpningen av överenskommelsen skall avgöras i en internationell skiljedomstol som inrättas särskilt för varje enskilt fall.

I propositionen ingår ett förslag till blankettlag, genom vilken de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen sätts i kraft.

3. Propositionens ekonomiska verkningar

Propositionen har inte några direkta verkningar på statsfinanserna. Genom förslaget strävar man efter att främja finländska företags möjligheter att idka verksamhet i det andra avtalsslutande landet genom att skapa gynnsammare och tryggare förutsättningar för dessa företags investeringsverksamhet.

4. Beredningen av propositionen

Finland lämnade ett utkast till överenskommelse till Moçambique den 10 mars 2003 och Moçambique lämnade sitt genmåle den 18 september 2003. De egentliga för-

handlingarna fördes 10-12 maj 2004 i Maputo, varvid utkastet till överenskommelse färdigställdes och paraferades i behörig ordning.

För godkännande av överenskommelsen bad utrikesministeriet om utlåtanden från utomstående instanser: handels- och industriministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, finansministeriet, miljöministeriet, Finnfund, Finnvera, Finnpro, Invest in Finland, Kemiindustrin rf, Centralhandelskammaren, Me-

tallindustrins Centraförbund, Skogsindustrin rf, Finlands Bank, Bankföreningen i Finland samt Industrins och Arbetsgivarnas Centraförbund.

Överenskommelsen undertecknades i Maputo den 3 september 2004. Överenskommelsen undertecknades av utrikeshandels- och utvecklingsminister Paula Lehtomäki för Finlands del och av stats- och finansminister Luisa Dias Diogo för Moçambiques del.

DETALJMOTIVERING

1. Avtalets innehåll

Artiklarna

Artikel 1. I artikeln definieras begreppen investering, investerare, avkastning och de avtalsslutande parternas territorier. Förändringar i den form i vilken tillgångar investerats eller återinvesterats påverkar inte tillgångarnas karaktär av investeringar.

Artikel 2. Enligt artikeln förbinder sig de avtalsslutande parterna till att främja investeringar som gjorts av den andra avtalsslutande partens investerare och tillåta investeringarna i enlighet med sina lagar och bestämmelser och medge dessa en rättvis behandling samt fullt och kontinuerligt skydd. Inga oskäligen eller godtyckliga åtgärder får vidtas av värdstaten mot investeringar och af-färsverksamhet i samband med investeringar.

Artikel 3. Artikeln förpliktar värdparten att garantera investerare och investeringar som görs av investerare från den andra avtalsslutande parten en behandling som är minst lika förmånlig som för landets egna investerare och deras investeringar eller en ställning som mest gynnsammare för investeraren. Inga anspråk ställs på investeringar som gjorts av investerare från den andra parten.

Artikel 4. Artikeln fastställer undantag från den behandling som mest gynnsam part som är huvudregel. Bland annat regionala ekonomiska organisationer och tullunioner lämnas utanför överenskommelsen på så sätt, att parterna inte är förpliktade att utvidga förmåner som följer av dem till att gälla investerare från den andra avtalsslutande parten. Likaså lämnas förmåner som föranleds av internationella skatteöverenskommelser och multilaterala investeringsavtal utanför överenskommelsen.

Artikel 5. Expropriation eller nationalisering av egendom beläggs med strängare villkor än vad som är vanligt i den nationella lagstiftningen. Dessa åtgärder kan vidtas endast i allmänt intresse, på icke-diskriminerande basis. Ersättningen skall vara direkt, tillräcklig och faktisk. Mottaga-

ren av ersättning är berättigad till gängse ränta på ersättningssumman fram till betalningsdagen. Ersättningsmottagaren har också rätt att snabbt göra expropriationsbeslutet stridigt vid en domstol eller någon annan behörig myndighet i värdstaten.

Artikel 6. I artikeln ingår bestämmelser för det fall att en investering som gjorts av en investerare från den andra avtalsslutande parten förorsakas förlust till följd av krig, revolt, nationellt nödläge, upplöpp eller annan motsvarande störning. Om den avtalsslutande part som är värdstat på grund av detta betalar ersättningar till investerarna skall den andra avtalsslutande partens investerare medges en behandling som är minst lika förmånlig som den behandling som medges värdstatens egna investerare eller investerare från tredje land.

Värdstaten är enligt andra stycket dock under vissa tilläggsförutsättningar omedelbart ansvarig för sådan skada som förorsakas av investerare från den andra avtalsslutande parten av värdpartens väpnade styrkor eller myndigheter genom beslagtagning eller förstöring av investerarnas egendom.

Artikel 7. I överenskommelsen garanteras fri överföring av kapital, avkastning, betalningar, ersättningar och förvärvsinkomst till utländska arbetstagare, under förutsättning att skatteskylldigheterna har ombesörjts. Överföringen skall ske utan dröjsmål och utan begränsningar i en fritt konvertibel valuta enligt gällande marknadskurs. I artikeln bestäms också om fastställande av gängse kurs i undantagsfall. Om en överföring dröjer av orsaker som föranleds av en av de avtalsslutande parterna, skall i överföringen ingå ränta enligt den marknadskurs som gäller för valutan i fråga från den dag då överföringen begärdes fram till den dag då överföringen gjordes, och ifrågavarande avtalsslutande part skall se till att utbetalningen verkställs.

Artikel 8. I artikeln erkänns de avtalsslutande parternas substitutionsrätt i fall som gäller ersättning av skada.

Artikel 9. I artikeln fastställs tillvägagångssätt för avgörande av tvister mellan en avtalsslutande part och en investerare från den andra avtalsslutande parten. I början av artikeln konstateras att förhandlingar priorite-

ras i tvistsituationer. Om förhandlingarna inte inom tre månader leder till ett avgörande kan investeraren föra tvisten till en behörig domstol hos värdlandet eller till avgörande genom skiljeförfarande.

När en investerare tillgriper skiljeförfarandet kan tvisten föras till avgörande genom skiljeförfarande vid Internationella centralorganet för biläggande av investeringstvister (ICSID), till skiljeförfarande enligt reglerna för den kompletterande facilitet som tillämpas vid ICSID, om endast den ena avtalslutande parten är medlem i ICSID, eller till en ad hoc-skiljedomstol som upprättas i enlighet med bestämmelserna om skiljeförfarande, antagna av Förenta Nationernas kommission för internationell handelsrätt (UNCITRAL), om inte parterna i tvisten kommer överens om något annat.

En investerare som har hänskjutit en tvist till en nationell domstol kan dock ytterligare hänskjuta ärendet till en sådan skiljedomstol som anges i denna artikel, om investeraren, innan en nationell domstol har avgett dom i målet, avstår från att fallet behandlas vid en nationell rättegång och nedlägger sin talan. De avtalsslutande parterna kommer överens om att skiljeförfarandet tillämpas om någondera parten i tvisten ber om det i en sådan stat som är avtalsslutande part i New Yorkkonventionen. De avtalsslutande parterna ger sitt samtycke till att en tvist mellan den ena avtalsslutande parten och en investerare från den andra avtalsslutande parten förs till avgörande genom skiljeförfarande på ovan nämnda sätt.

De avtalsslutande parterna förbinder sig att inte i något skede av skiljeförfarandet invända mot att investeraren på grundval av ett försäkringsavtal har fått ersättning för förlusten i fråga. De avtalsslutande parterna erkänner att de avgivna domarna är slutgiltiga och bindande och verkställs på deras territorium.

Artikel 10. Artikel 10 gäller tvister som beror på de avtalsslutande parternas, dvs. regeringarnas, tolkning och tillämpning av avtalet och som enligt första stycket i artikeln i mån av möjlighet skall lösas på diplomatisk väg. Om en tvist inte kan lösas inom sex månader kan någon av de avtalsslutande parterna enligt andra stycket föra tvisten till en tillfällig skiljedomstol.

Bestämmelser gällande upprättande, sammansättning och tillvägagångssätt i fråga om skiljedomstolen ingår i styckena 3-5.

Artikel 11. Enligt artikeln behandlar de avtalsslutande parterna i överensstämmelse med sina lagar gynnsamt de ansökningar om tillstånd som gäller tillfällig inresa och vistelse och beviljar dessa tillstånd snabbt. De avtalsslutande parterna förbinder sig att inom ramen för sin lagstiftning bevilja uppehålls- och arbetstillstånd för den nyckelpersonal som hänför sig till investeringar och för personalens familjemedlemmar.

Artikel 12. Investeringar som gjorts av en avtalsslutande parts investerare garanteras i jämförelse med bestämmelserna i denna överenskommelse bättre rättigheter när de enligt förpliktelserna i nationell lagstiftning eller internationell rätt är berättigade därtill. Vardera avtalsslutande parten skall iaktta de andra förpliktelser som den eventuellt har i fråga om en enskild investering som gjorts av en investerare från den andra avtalsslutande parten.

Artikel 13. Enligt artikeln tillämpas bestämmelserna i överenskommelsen på både framtida investeringar och investeringar som gjorts före överenskommelsens ikraftträdande. Överenskommelsen gäller dock inte sådana tvister som har uppstått före överenskommelsens ikraftträdande och inte heller sådana anspråk som har avgjorts före överenskommelsens ikraftträdande.

Artikel 14. Enligt artikeln kan de avtalsslutande parterna utan hinder av överenskommelsen i undantagsförhållanden vidta åtgärder som skyddar deras säkerhet eller intressen. De särskilda åtgärderna får inte vara godtyckliga eller diskriminerande.

Artikel 15. I artikeln ingår bestämmelser om den öppenhetsprincip enligt vilken de avtalsslutande parterna utan dröjsmål skall publicera alla lagar och bestämmelser som eventuellt inverkar på investeringar som gjorts av investerare från den andra avtalsslutande parten. Överenskommelsen ålägger inte de avtalsslutande parterna att lämna ut uppgifter som är konfidentiella, hänför sig till ägande eller som skulle försvåra lagtillsynen eller vilkas röjande skulle strida mot den avtalsslutande partens lagstiftning om handlingars offentlighet eller skada enskilda investerares

berättigade kommersiella intressen.

Artikel 16. Enligt artikeln skall de avtalslutande parterna på endera avtalslutande partens begäran, på det sätt som det särskilt överenskomms om, konsultera varandra angående frågor som gäller överenskommelsen.

Artikel 17. Artikeln innehåller de sedvanliga slutbestämmelserna om överenskommelsens ikraftträdande. Överenskommelsen träder i kraft den trettionde dagen efter den dag då båda avtalslutande parterna har meddelat varandra om uppfyllandet av de konstitutionella villkoren för ikraftträdande.

Överenskommelsen är i kraft i tio år och skall därefter fortfarande gälla under samma villkor till dess någondera av de avtalslutande parterna meddelar den andra avtalslutande parten sin avsikt att säga upp överenskommelsen om en tid av tolv månader. Den s.k. skyddstiden efter uppsägningen är tio år.

För att överenskommelsen skall träda i kraft krävs ännu riksdagens godkännande.

Överenskommelsen undertecknades i Maputo den 3 september 2004. Överenskommelsen undertecknades av utrikeshandels- och utvecklingsminister Paula Lehtomäki för Finlands del och av stats- och finansminister Luisa Dias Diogo för Moçambiques del.

En jämförelse med Finlands modellavtal

I artikel 5 stycke 1 i överenskommelsen hänvisas med avvikelser från modellavtalet inte till internationell rätt i fråga om den ersättning som förutsätts vid expropriation.

I artikel 5 stycke 4 i överenskommelsen skiljer sig ordalydelsen från modellavtalet, men till innehållet motsvarar den modellavtalets artikel under förutsättning att den iakttas så, att investerare kan betalas en direkt, tillräcklig och faktisk ersättning för en försämring eller minskning av den faktiska investeringens marknadsvärde. Omformuleringen har gjorts för att förtydliga avtalstexten.

Artikel 9 stycke 1 punkt e i modellavtalet, som hänvisar till vilken annan på förhand överkommen ad hoc-skiljedomstol som helst, har förenats med punkt d i ovan nämnda stycke, i vilken det redogörs för parternas möjlighet att hänskjuta tvisten till en ad hoc-skiljedomstol som upprättas i enlighet med bestämmelserna om skiljeförfarande antagna

av Förenta Nationernas kommission för internationell handelsrätt (UNCITRAL), om inte parterna i tvisten kommer överens om något annat.

Enligt artikel 10 stycke 3 i överenskommelsen förutsätts att de avtalslutande parterna tillsammans inom de två följande månaderna utser en ordförande för skiljedomstolen. I modellavtalet är denna tid fyra månader.

Överenskommelsens giltighetstid och den skyddstid som beviljas investeringar efter det att överenskommelsen upphör att gälla fastställs i artikel 17 till 10 år i stället för modellavtalets 20 år.

2. Lagförslag

Lag om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen med republiken Moçambique om främjande av och skydd för investeringar.

I 95 § 1 mom. i grundlagen förutsätts att sådana bestämmelser i internationella förpliktelser som hör till området för lagstiftningen nationellt sätts i kraft genom en särskild lag.

Propositionen innehåller ett förslag till blankettlag. Genom 1 § den föreslagna sätts de bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen i kraft. Enligt den föreslagna 2 § bestäms om ikraftträdandet genom förordning av republikens president. Lagen avses sättas i kraft samtidigt som överenskommelsen.

3. Ikraftträdande

Överenskommelsen träder i kraft trettio dagar efter den dag då de avtalslutande parterna har meddelat varandra att de konstitutionella villkoren för ikraftträdandet har uppfyllts. Det i propositionen ingående förslaget till ikraftträdandelag avses träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av republikens president samtidigt som överenskommelsen.

4. Behovet av riksdagens samtycke och lagstiftningsordning

Enligt 94 § 1 mom. i grundlagen godkänner riksdagen fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Enligt grundlagsutskottets tolkningspraxis skall en bestämmelse anses höra till området för lagstiftningen om den gäller utövande eller begränsning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är skyddad i grundlagen, om den i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, om den sak som bestämmelsen gäller är sådan att om den enligt grundlagen skall föreskrivas i lag eller om det finns lagbestämmelser om den sak som bestämmelsen gäller eller om det enligt rådande uppfattning i Finland skall lagstiftas om saken. Enligt grundlagsutskottet hör en bestämmelse om en internationell förpliktelse på dessa grunder till området för lagstiftningen oavsett om den strider mot eller överensstämmer med en lagbestämmelse i Finland (GrUU 11/2000 rd och GrUU 12/2000 rd).

I artikel 1 i överenskommelsen definieras de begrepp som använts i överenskommelsen. De bestämmelser som indirekt påverkar innehållet i och tillämpningen av de materiella bestämmelser i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen hör till området för lagstiftningen. Bestämmelserna i artikel 1 i överenskommelsen hör till området för lagstiftningen och förutsätter riksdagens samtycke.

Enligt artikel 5 i överenskommelsen får en avtalsslutande part exproprierar investeringar som gjorts av den andra avtalsslutande partens investerare endast på villkor som närmare bestäms i artikeln. I artikeln ingår dessutom bestämmelser om ersättningar som betalas med anledning av en dylik åtgärd och om räntor som hänför sig till dessa ersättningar. Enligt 15 § i grundlagen är vars och ens egendom tryggad och angående expropriation av egendom för allmänt behov mot full ersättning bestäms genom lag. Därtill kan de ovan nämnda bestämmelserna i artikeln om betalning av ersättningar delvis stå i strid med expropriationslagstiftningen. Bestämmelserna i artikel 5 i överenskommelsen hör

till området för lagstiftningen.

Enligt andra stycket i artikel 6 i överenskommelsen har en avtalsslutande part under vissa förutsättningar ett omedelbart ansvar för en skada som dess väpnade styrkor eller myndigheter har förorsakat genom att lägga beslag på eller förstöra en sådan investering eller en del av den som en investerare från den andra avtalsslutande parten har gjort. Enligt 37 § 1 mom. i beredskapslagen (198/2000) betalas full ersättning till den som lidit skada med anledning av åtgärder som vidtagits med stöd av lagen. Enligt 2 mom. i paragrafen skall dock endast en skälig ersättning betalas, om skadan med beaktande av den skadelidandes förmögenhetsförhållanden och andra omständigheter skall anses vara liten eller om stats- eller samhällsekonomiska skäl på grund av skadornas stora mängd oundgängligen kräver det. Bestämmelserna i artikel 6 i överenskommelsen tillsammans med bestämmelserna i artikel 5 kan stå i strid med bestämmelserna om ersättning i beredskapslagen eller kan åtminstone med begränsande av statsrådets prövning inverka på det sätt varpå bestämmelserna i beredskapslagen tillämpas. Bestämmelserna hör därför till området för lagstiftningen.

I artikel 9 i överenskommelsen bestäms om det förfarande som skall iakttas i fråga om tvister mellan en investerare och en avtalsslutande part. De avtalsslutande parterna godkänner utöver sina egna domstolars behörighet även skiljedomstolarnas behörighet i fråga om tvister som gäller investeringar. Skiljedomarna är slutgiltiga och bindande. Vid det skiljeförfarande som avses i artikeln kan på ett sätt som är bindande för Finland bli fastställt på vilket sätt en viss sådan bestämmelse i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen skall tolkas. Bestämmelserna i artikel 9 i överenskommelsen hör till området för lagstiftningen.

Enligt artikel 10 i överenskommelsen kan sådana tvister mellan de avtalsslutande parterna som gäller tolkningen och tillämpningen av överenskommelsen avgöras vid ett särskilt skiljeförfarande. Skiljedomstolens beslut är bindande och kan gälla frågor som i Finland hör till området för lagstiftningen. Vid det skiljeförfarande som avses i artikeln

kan på ett sätt som är bindande för Finland bli fastställt på vilket sätt en viss sådan bestämmelse i överenskommelsen som hör till området för lagstiftningen skall tolkas. En sådan juridiskt bindande tolkning kan anses i viss mån beröra även statens suveränitet och höra till området för lagstiftningen.

I det avsnitt som behandlar nuläget i den allmänna motiveringen har Finlands gällande överenskommelser om skydd för investeringar räknats upp. Lagarna om ikraftträdande av de bestämmelser i alla överenskommelser som hör till området för lagstiftningen har stiftats i sedvanlig lagstiftningsordning. Den överenskommelse som nu behandlas om främjande av och skydd för investeringar med Republiken Moçambique avviker inte från gällande överenskommelser på några betydande punkter när det gäller lagstiftnings-

ordningen. Det i propositionen ingående lagförslaget kan därför godkännas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § i grundlagen föreslås

att Riksdagen godkänner den i Maputo den 3 september 2004 mellan Republiken Finlands regering och republiken Moçambiques regering ingångna överenskommelsen om främjande av och ömsesidigt skydd för investeringar.

Eftersom innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen med Moçambique om främjande av och ömsesidigt skydd för investeringar

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i den i Maputo den 3 september 2004 ingångna överenskommelsen mellan republiken Finlands regering och republiken Moçambiques regering om främjande av och ömsesidigt skydd för investeringar

gäller som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

2 §
Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

Helsingfors den 29 april 2005

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister Jan-Erik Enestam

*Fördragstexter***ÖVERENSKOMMELSE****mellan Republiken Finlands regering
och Republiken Moçambiques regering
om främjande av och ömsesidigt skydd
för investeringar**

Republiken Finlands regering och Republiken Moçambiques regering, nedan "de avtalsslutande parterna",

SOM ÄR MEDVETNA om behovet att skydda investeringar som gjorts av den ena avtalsslutande partens investerare på den andra avtalsslutande partens territorium på icke-diskriminerande basis,

SOM VILL ÖKA det ekonomiska samarbetet mellan de avtalsslutande parterna i fråga om sådana investeringar som den ena avtalsslutande partens medborgare och företag har gjort på den andra avtalsslutande partens territorium,

SOM ÄR MEDVETNA om att en överenskommelse om den behandling som medges sådana investeringar främjar överföring av privat kapital och de båda avtalsslutande parternas ekonomiska utveckling,

SOM ÄR ÖVERENS om att fasta ramar för investeringar främjar en så effektiv användning som möjligt av de ekonomiska resurserna och förbättrar levnadsstandarden,

SOM ÄR MEDVETNA om att utvecklandet av ekonomiska kontakter och affärsförbindelser kan främja respekterandet av internationellt erkända rättigheter som hänför sig till arbetslivet,

SOM ÄR ÖVERENS om att dessa mål kan nås utan att avkall ges på de krav som anknyter till allmänt tillämpliga åtgärder beträffande hälsa, säkerhet och miljö, och

AGREEMENT**between the Government of the Republic
of Finland and the Government of the
Republic of Mozambique on the Promo-
tion and Reciprocal Protection of Invest-
ments**

The Government of the Republic of Finland and the Government of the Republic of Mozambique, hereinafter referred to as the "Contracting Parties",

RECOGNISING the need to protect investments of the investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party on a non-discriminatory basis;

DESIRING to promote greater economic co-operation between them, with respect to investments by nationals and companies of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party;

RECOGNISING that agreement on the treatment to be accorded such investments will stimulate the flow of private capital and the economic development of the Contracting Parties;

AGREEING that a stable framework for investment will contribute to maximising the effective utilisation of economic resources and improve living standards;

RECOGNISING that the development of economic and business ties can promote respect for internationally recognised labour rights;

AGREEING that these objectives can be achieved without relaxing health, safety and environmental measures of general application; and

som beslutat ingå en överenskommelse om främjande av och skydd för investeringar,

HAR KOMMIT ÖVERENS OM FÖLJANDE:

Artikel 1

Definitioner

Vid tillämpningen av denna överenskommelse avses följande:

1. Begreppet "investering" omfattar alla slag av tillgångar som har etablerats eller anskaffats av investerare från en avtalslutande part på den andra avtalslutande partens territorium i enlighet med den sistnämnda avtalslutande partens lagar och bestämmelser, och begreppet omfattar i synnerhet, men inte uteslutande,

a) lös och fast egendom eller äganderätter, såsom inteckning, pant- och retentionsrätt, hyres- och arrenderätt, nyttjanderätt samt andra motsvarande rättigheter,

b) omplacerad avkastning,

c) aktier och masskuldebrev i företag eller andra andelar i företag,

d) anspråk på penningar eller rätt till prestationer av ekonomiskt värde,

e) immateriella rättigheter, såsom patent, upphovsrätt, varumärken, industriella mönsterrättigheter, firmor, geografiska benämningar samt tekniska processer, know-how och goodwill, och

f) koncessioner som baserar sig på lag, förvaltningsåtgärder eller avtal som ingåtts med behörig myndighet, däri inbegripet tillstånd att prospektera, ta i bruk, utvinna eller exploatera naturtillgångar.

Having resolved to conclude an Agreement concerning the promotion and protection of investments;

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

Article 1

Definitions

For the purpose of this Agreement:

1. The term "investment" means every kind of asset established or acquired by an investor of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with the laws and regulations of the latter Contracting Party, including in particular, though not exclusively:

(a) movable and immovable property or any property rights such as mortgages, liens, pledges, leases, usufruct and similar rights;

(b) reinvested returns;

(c) shares in and stocks and debentures of a company or any other forms of participation in a company;

(d) claims to money or rights to a performance having an economic value;

(e) intellectual property rights, such as patents, copyrights, trade marks, industrial designs, business names, geographical indications as well as technical processes, know-how and goodwill; and

(f) concessions conferred by law, by an administrative act or under a contract by a competent authority, including concessions to search for, develop, extract or exploit natural resources.

Sådana investeringar som en juridisk person från en avtalsslutande part har gjort på ifrågavarande parts territorium, men som de facto ägs av investerare från den andra avtalsslutande parten eller står under dessas direkta eller indirekta tillsyn, anses också vara investeringar som gjorts av investerare från den sistnämnda avtalsslutande parten, om de gjorts i enlighet med lagar och bestämmelser hos den förstnämnda avtalsslutande parten.

Förändringar i den form i vilken tillgångar investerats eller återinvesterats påverkar inte tillgångarnas karaktär av investeringar.

2. Begreppet "avkastning" avser inkomster från investeringen och omfattar i synnerhet, men inte uteslutande, vinster, dividender, räntor, royaltyer, vinst av överlåtelse av egendom eller naturaprestationer som hänför sig till investeringen.

3. Begreppet "investerare" avser följande personer från någondera avtalsslutande parten som investerar på den andra avtalsslutande partens territorium i enlighet med den sistnämnda avtalsslutande partens lagstiftning och bestämmelserna i denna överenskommelse:

a) fysiska personer som är medborgare i någondera av de avtalsslutande parterna i enlighet med dennas lagstiftning,

b) juridiska personer, t.ex. bolag, sammanslutningar, firmor, ekonomiska föreningar, allmännyttiga inrättningar eller organisationer, som har bildats eller etablerats i enlighet med en avtalsslutande parts lagar och bestämmelser och vars stadgeenliga hemort, centralförvaltning eller huvudsäte finns på ifrågavarande avtalsslutande parts territorium, oberoende av om deras syfte är att inbringa ekonomisk vinst och om deras ansvar har begränsats eller inte.

4. Begreppet "territorium" avser en avtalsslutande parts landområden, inre territorialvatten och territorialhav och luftrummet ovanför dem samt havszonerna utanför territorialhavet, inbegripet havsbotten och dess

Investments made in the territory of one Contracting Party by any legal entity of that same Contracting Party, but actually owned or controlled, directly or indirectly, by investors of the other Contracting Party, shall likewise be considered as investments of investors of the latter Contracting Party if they have been made in accordance with the laws and regulations of the former Contracting Party.

Any change in the form in which assets are invested or reinvested does not affect their character as investments.

2. The term "returns" means the amounts yielded by investments and shall in particular, though not exclusively, include profits, dividends, interest, royalties, capital gains or any payments in kind related to an investment.

3. The term "investor" means, for either Contracting Party, the following subjects who invest in the territory of the other Contracting Party in accordance with the laws of the latter Contracting Party and the provisions of this Agreement:

(a) any natural person who is a national of either Contracting Party in accordance with its laws; or

(b) any legal entity such as company, corporation, firm, partnership, business association, institution or organisation, incorporated or constituted in accordance with the laws and regulations of the Contracting Party and having its registered office or central administration or principal place of business within the jurisdiction of that Contracting Party, whether or not for profit and whether its liabilities are limited or not.

4. The term "territory" means the land territory, internal waters and territorial sea of the Contracting Party and the airspace above them, as well as the maritime zones beyond the territorial sea, including the seabed and subsoil, over which that Contracting

inre, över vilka ifrågavarande avtalsslutande part i enlighet med sin gällande nationella lagstiftning och internationell rätt utövar suveräna rättigheter eller jurisdiktion beträffande undersökningen och utnyttjandet av naturtillgångarna i dessa områden.

Artikel 2

Främjande av och Skydd för Investeringar

1. Vardera avtalsslutande parten främjar inom sitt territorium investeringar som görs av den andra avtalsslutande partens investerare och godkänner dylika investeringar i enlighet med sina lagar och bestämmelser.

2. Vardera avtalsslutande parten medger inom sitt territorium en rättvis behandling samt fullt och kontinuerligt skydd och full och kontinuerlig säkerhet för investeringar som görs av investerare från den andra avtalsslutande parten och för avkastningen från dessa investeringar. Den avtalsslutande parten skall i varje fall medge en minst lika förmånlig behandling som den som internationell rätt förutsätter.

3. Ingendera avtalsslutande parten får på sitt territorium genom oskäligen eller godtyckliga åtgärder skada anskaffningen, utvidgningen, verksamheten, administrationen, upprätthållandet, användningen, utnyttjandet och försäljningen eller annan överlåtelse i fråga om investeringar som gjorts av investerare från den andra avtalsslutande parten.

Artikel 3

Behandling av Investeringar

1. Vardera avtalsslutande parten skall beträffande anskaffningen, utvidgningen, verksamheten, administrationen, upprätthållandet, användningen, utnyttjandet och försäljningen eller annan överlåtelse i fråga om investeringar medge investerare från den andra avtalsslutande parten och deras investeringar en behandling som är minst lika förmånlig som den som parten medger sina egna investerare och dessas investeringar.

Party exercises sovereign rights or jurisdiction in accordance with its national laws in force and international law, for the purpose of exploration and exploitation of the natural resources of such areas.

Article 2

Promotion and protection of investments

1. Each Contracting Party shall promote in its territory investments by investors of the other Contracting Party and shall, in accordance with its laws and regulations, admit such investments.

2. Each Contracting Party shall in its territory accord to investments and returns of investments of investors of the other Contracting Party fair and equitable treatment and full and constant protection and security. In any case a Contracting Party shall accord treatment no less favourable than that required by international law.

3. Neither Contracting Party shall in its territory impair by unreasonable or arbitrary measures the acquisition, expansion, operation, management, maintenance, use, enjoyment and sale or other disposal of investments of investors of the other Contracting Party.

Article 3

Treatment of investments

1. Each Contracting Party shall accord to investors of the other Contracting Party and to their investments, a treatment no less favourable than the treatment it accords to its own investors and their investments with respect to the acquisition, expansion, operation, management, maintenance, use, enjoyment and sale or other disposal of investments.

2. Vardera avtalsslutande parten skall beträffande grundandet, anskaffningen, utvidgningen, verksamheten, administrationen, upprätthållandet, användningen, utnyttjandet och försäljningen eller annan överlåtelse i fråga om investeringar medge investerare från den andra avtalsslutande parten och deras investeringar en behandling som är minst lika förmånlig som den som parten medger investerare från ett land som har ställning som mest gynnad nation och dessas investeringar.

3. Vardera avtalsslutande parten medger investerare från den andra avtalsslutande parten och deras investeringar den bättre av de behandlingar som avses i styckena 1 och 2 i denna artikel, beroende på vilken av behandlingarna som är förmånligare för investeraren eller investeringarna.

4. Ingendera avtalsslutande parten skall på sitt territorium i fråga om investeringar som gjorts av den andra avtalsslutande partens investerare ge fullmakt för eller vidta åtgärder beträffande anskaffning av material, produktionsmedel, verksamhet, transporter eller marknadsföring av produkter, eller meddela motsvarande bestämmelser som har diskriminerande verkningar. Dessa krav gäller inte villkor för erhållande av förmån eller kontinuerligt erhållande av förmån.

Artikel 4

Undantag i Behandlingen av Investeringar

Bestämmelserna i denna överenskommelse skall inte anses förplikta en avtalsslutande part att medge den andra avtalsslutande partens investerare eller dessas investeringar fördelar av en behandling, en preferens eller ett privilegium med stöd av existerande eller framtida

a) frihandelsområden, tullunioner, gemensamma marknader, ekonomiska och monetära unioner eller motsvarande regionala överenskommelser om ekonomisk integration, inbegripet regionala arbetsmarknadsavtal, som någondera avtalsslutande parten är eller kan bli part i, eller

2. Each Contracting Party shall accord to investors of the other Contracting Party and to their investments, a treatment no less favourable than the treatment it accords to investors of the most favoured nation and to their investments with respect to the establishment, acquisition, expansion, operation, management, maintenance, use, enjoyment, and sale or other disposal of investments.

3. Each Contracting Party shall accord to investors of the other Contracting Party and to their investments the better of the treatments required by paragraph 1 and paragraph 2 of this Article, whichever is the more favourable to the investors or investments.

4. Neither Contracting Party shall mandate or enforce in its territory measures on investments by investors of the other Contracting Party, concerning purchase of materials, means of production, operation, transport, marketing of its products or similar orders having discriminatory effects. Such requirements do not include conditions for the receipt or continued receipt of an advantage.

Article 4

Exemption

The provisions of this Agreement shall not be construed so as to oblige one Contracting Party to extend to the investors and investments by investors of the other Contracting Party the benefit of any treatment, preference or privilege by virtue of any existing or future:

(a) free trade area, customs union, common market, economic and monetary union or other similar regional economic integration agreement, including regional labour market agreements, to which one of the Contracting Parties is or may become a party, or

b) överenskommelser för undvikande av dubbelbeskattning eller andra internationella överenskommelser som helt eller huvudsakligen hänför sig till beskattning, eller

c) multilaterala överenskommelser som helt eller huvudsakligen hänför sig till investeringar.

Artikel 5

Expropriation

1. Investeringar som gjorts av investerare från den ena avtalsslutande parten på den andra avtalsslutande partens territorium får inte exproprieras eller nationaliseras eller göras till föremål för andra direkta eller indirekta åtgärder med motsvarande effekt som expropriation eller nationalisering (nedan "expropriation"), om inte åtgärden vidtas i allmänt intresse, på icke-diskriminerande basis, med iakttagande av vederbörligt rättsligt förfarande och mot betalning av direkt, tillräcklig och faktisk ersättning.

2. Ersättningen skall motsvara den exproprierade investeringens värde omedelbart innan expropriationen gjordes eller innan expropriationen blev allmänt känd, beroende på vilken tidpunkt som infallit tidigare. Värdet fastställs i enlighet med allmänt godtagna värdebestämningsprinciper med beaktande av bl.a. det investerade kapitalet, det faktiska återanskaffningsvärdet, värdestegringen, den rådande avkastningen, den avkastning som väntas i ett senare skede, goodwillen och övriga betydande faktorer.

3. Ersättningen skall kunna realiseras helt och hållet, och den betalas utan begränsning och dröjsmål. I ersättningen skall ingå ränta enligt den marknadsränta som gäller för betalningsvalutan från den dag egendomen exproprieras till den dag ersättning utbetalas.

4. När en avtalsslutande part exproprierar en sådan juridisk persons tillgångar som har grundats eller bildats på dess territorium och i enlighet med dess lagar i vilken den andra

(b) agreement for the avoidance of double taxation or other international agreement relating wholly or mainly to taxation, or

(c) multilateral agreement relating wholly or mainly to investments.

Article 5

Expropriation

1. Investments by investors of a Contracting Party in the territory of the other Contracting Party shall not be expropriated, nationalised or subjected to any other measures, direct or indirect, having an effect equivalent to expropriation or nationalisation (hereinafter referred to as "expropriation"), except for a purpose which is in the public interest, on a non-discriminatory basis, in accordance with due process of law, and against prompt, adequate and effective compensation.

2. Such compensation shall amount to the value of the expropriated investment at the time immediately before the expropriation or before the impending expropriation became public knowledge, whichever is the earlier. The value shall be determined in accordance with generally accepted principles of valuation, taking into account, inter alia, the capital invested, replacement value, appreciation, current returns, the projected flow of future returns, goodwill and other relevant factors.

3. Compensation shall be fully realisable and shall be paid without any restriction or delay. It shall include interest at a commercial rate established on a market basis for the currency of payment from the date of dispossession of the expropriated property until the date of actual payment.

4. When a Contracting Party expropriates in its territory the assets of a legal entity incorporated or constituted under its laws, and in which investors of the other Contracting

partens investerare har investeringar, inklusive ägarandelar, skall bestämmelserna i denna artikel följas i tillräcklig grad för att en sådan investerare kan betalas en direkt, tillräcklig och faktisk ersättning för den försämring eller minskning av det faktiska marknadsvärdet som följer av expropriationen av en sådan investering.

5. Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i artikel 9 i denna överenskommelse har en investerare vars investeringar exproprieras rätt att utan dröjsmål få sitt fall behandlat av en judiciell myndighet eller andra behöriga myndigheter hos den berörda avtalsslutande parten samt rätt att få sina investeringars värde bestämt i enlighet med principerna i denna artikel.

Artikel 6

Ersättning av Förluster

1. Den ena avtalsslutande parten skall i fråga om restitution, gottgörelse, ersättning eller andra arrangemang medge investerare från den andra avtalsslutande parten, vars investeringar på den berörda avtalsslutande partens territorium förorsakas förlust till följd av krig eller annan väpnad konflikt, nationellt nödläge, uppror, revolt eller upplöpp inom territoriet, en behandling som är minst lika förmånlig som den som parten medger sina egna investerare eller investerare från ett land som har ställning som mest gynnsam nation, beroende på vilken behandling som enligt investeraren är förmånligare.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av stycke 1 i denna artikel skall den ena avtalsslutande partens investerare som i en sådan situation som avses i stycket lider förluster på den andra avtalsslutande partens territorium till följd av

a) att den sistnämnda avtalsslutande partens väpnade styrkor eller myndigheter har lagt beslag på deras investering eller en del av den, eller

b) att den sistnämnda avtalsslutande partens väpnade styrkor eller myndigheter har

Party have an investment, including ownership of shares, the provisions of this Article shall apply to the extent necessary to ensure for such investors the prompt, adequate and effective compensation for any impairment or diminishment of the fair market value of such an investment resulting from the expropriation.

5. Without prejudice to the provisions of Article 9 of this Agreement, the investor whose investments are expropriated shall have the right to prompt review of its case and of valuation of its investments in accordance with the principles set out in this Article, by a judicial or other competent authority of that Contracting Party.

Article 6

Compensation for losses

1. Investors of one Contracting Party whose investments in the territory of the other Contracting Party suffer losses owing to war or other armed conflict, a state of national emergency, revolt, insurrection or riot in the territory of the latter Contracting Party, shall be accorded by the latter Contracting Party, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, a treatment no less favourable than the one accorded by the latter Contracting Party to its own investors or investors of the most favoured nation, whichever, according to the investor, is the more favourable.

2. Without prejudice to paragraph 1 of this Article, investors of one Contracting Party who, in any of the situations referred to in that paragraph, suffer losses in the territory of the other Contracting Party resulting from:

(a) requisitioning of its investment or a part thereof by the latter's armed forces or authorities, or

(b) destruction of its investment or a part thereof by the latter's armed forces or authorities,

förstört deras investering eller en del av den, fastän situationen inte hade krävt detta, av den sistnämnda avtalsslutande parten medges restitution eller ersättning som i vardera fallet skall vara direkt, tillräcklig och faktisk, och överrensstämma med stycke 2 och 3 i artikel 5 från dagen för beslagtagningen eller förstörelsen fram till betalningsdagen.

Artikel 7

Fri Överföring

1. Vardera avtalsslutande parten skall garantera investerare från den andra avtalsslutande parten fri överföring av investeringar och överföringsavgifter som hänför sig till investeringarna till och från sitt territorium. Dessa överföringsavgifter omfattar i synnerhet, men inte uteslutande,

a) grundkapital samt ytterligare belopp som är avsedda för upprätthållande, utvecklande eller utvidgande av en investering,

b) avkastning,

c) inkomster på grund av en total eller partiell försäljning eller överlåtelse av en investering, inbegripet inkomster på grund av försäljning av aktier,

d) belopp för betalning av omkostnader till följd av investeringens verksamhet, såsom återbetalning av lån, royaltyer, förvaltningsersättningar, licensavgifter och andra motsvarande kostnader,

e) ersättningar som betalas enligt artiklarna 5, 6, 8 och 9 i denna överenskommelse,

f) löner och andra arvoden till personal som i samband med en investering anställts från utlandet.

2. Vardera avtalsslutande parten skall också säkerställa att överföringar enligt stycke 1 i denna artikel verkställs utan begränsningar i en fritt konvertibel valuta och enligt den marknadskurs som dagen då överföringen görs gäller för den valuta som skall överfö-

ties, which was not required by the necessity of the situation, shall be accorded by the latter Contracting Party restitution or compensation which in either case shall be prompt, adequate and effective and with respect to compensation, shall be in accordance with Article 5 paragraphs 2 and 3 from the date of requisitioning or destruction until the date of actual payment.

Article 7

Free transfer

1. Each Contracting Party shall ensure to investors of the other Contracting Party the free transfer, into and out of its territory, of their investments and transfer payments related to investments. Such payments shall include in particular, though not exclusively:

(a) principal and additional amounts to maintain, develop or increase the investment;

(b) returns;

(c) proceeds obtained from the total or partial sale or disposal of an investment, including the sale of shares;

(d) amounts required for the payment of expenses, which arise from the operation of the investment, such as loans repayments, payment of royalties, management fees, licence fees or other similar expenses;

(e) compensation payable pursuant to Articles 5, 6, 8 and 9;

(f) earnings and other remuneration of personnel engaged from abroad and working in connection with an investment.

2. Each Contracting Party shall further ensure that the transfers referred to in paragraph 1 of this Article shall be made without any restriction in a freely convertible currency and at the prevailing market rate of exchange applicable on the date of transfer to

ras, samt att överföringarna kan göras omedelbart.

3. I avsaknad av valutamarknad skall den växelkurs som senast har tillämpats för konvertering av valutorna till särskilda dragningsrätter användas.

4. Om en överföring dröjer av orsaker som föranleds av värdparten, skall i överföringen ingå ränta enligt den marknadsränta som gäller för valutan i fråga från den dag då överföringen begärdes fram till den dag då överföringen gjordes, och ifrågavarande avtalsslutande part skall se till att utbetalningen verkställs.

Artikel 8

Substitution

Om en avtalsslutande part eller ett organ som den utsett erlägger en betalning på grundval av ett ersättningsansvar eller ett garanti- eller försäkringsavtal som ansluter sig till en investering som gjorts av en investerare på den andra avtalsslutande partens territorium, skall den sistnämnda avtalsslutande parten godkänna att investerarens rättigheter och anspråk övergår till den förstnämnda avtalsslutande parten eller ett organ som den utsett samt att den förstnämnda avtalsslutande parten eller ett organ som den utsett kan begagna sig av rättigheterna och genomföra anspråken enligt principen om substitution i samma utsträckning som den ursprungliga investeraren.

Artikel 9

Twister mellan en Investerare och en Avtalsslutande Part

1. Tvister som uppkommer mellan en avtalsslutande part och en investerare från den andra avtalsslutande parten och som direkt beror på en investering skall avgöras genom förlikning mellan parterna i tvisten.

2. Om tvisten inte har avgjorts inom tre (3) månader från den dag tvisten tillkännas

the currency to be transferred and shall be immediately transferable.

3. In the absence of a market for foreign exchange, the rate to be used shall be the most recent exchange rate for the conversions of currencies into Special Drawing Rights.

4. In case of a delay in transfer caused by the host Contracting Party, the transfer shall also include interest at a commercial rate established on a market basis for the currency in question from the date on which the transfer was requested until the date of actual transfer and shall be borne by that Contracting Party.

Article 8

Subrogation

If a Contracting Party or its designated agency makes a payment under an indemnity, guarantee or contract of insurance given in respect of an investment of an investor in the territory of the other Contracting Party, the latter Contracting Party shall recognise the assignment of any right or claim of such an investor to the former Contracting Party or its designated agency, and the right of the former Contracting Party or its designated agency to exercise by virtue of subrogation any such right and claim to the same extent as its predecessor in title.

Article 9

Disputes between an investor and a contracting party

1. Any dispute arising directly from an investment between one Contracting Party and an investor of the other Contracting Party should be settled amicably between the two parties to the dispute.

2. If the dispute has not been settled within three (3) months from the date on which it

givits, kan den enligt investerarens val hänskjutas

a) till en behörig domstol hos den avtalslutande part på vars territorium investeringen har gjorts, eller

b) till skiljeförfarande vid Internationella centralorganet för biläggande av investeringstvister (ICSID), som upprättats i enlighet med den konvention om biläggande av investeringstvister mellan stat och medborgare i en annan stat som öppnades för undertecknande i Washington den 18 mars 1965 (nedan "centralorganet"), förutsatt att centralorganet står till förfogande, eller

c) till skiljeförfarande enligt reglerna för den kompletterande facilitet som tillämpas vid centralorganet, om endast den ena avtalslutande parten har undertecknat den konvention som avses i punkt b i denna artikel, eller

d) till en ad hoc-skiljedomstol som upprättas i enlighet med bestämmelserna om skiljeförfarande, antagna av Förenta Nationernas kommission för internationell handelsrätt (UNCITRAL), om inte parterna i tvisten kommer överens om något annat.

3. En investerare som har hänskjutit en tvist till en nationell domstol kan dock ytterligare hänskjuta ärendet till en sådan skiljedomstol som anges i stycke 2 punkt b eller c i denna artikel, om investeraren, innan en nationell domstol har avgett dom i målet, uppger sig avstå från att låta fallet behandlas vid en nationell rättegång och drar bort fallet.

4. Skiljeförfarande som genomförs med stöd av denna artikel sker på begäran av någondera parten i en stat som är avtalslutande part i den konvention om erkännande och verkställighet av utländska skiljedomar som öppnades för undertecknande den 10 juni 1958 i New York (New York-konventionen). Yrkanden som i enlighet med bestämmelserna i denna artikel ställs vid skiljeförfarande skall i överensstämmelse med artikel 1 i New York-konventionen anses härröra från ett kommersiellt förhållande eller affärer.

was notified, the dispute may, at the choice of the investor, be submitted:

(a) to the competent courts of the Contracting Party in whose territory the investment is made; or

(b) to arbitration by the International Centre for Settlement of Investment Disputes (ICSID), established pursuant to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature at Washington on 18 March 1965 (hereinafter referred to as the "Centre"), if the Centre is available; or

(c) to arbitration by the Additional Facility of the Centre, if only one of the

Contracting Parties is a signatory to the Convention referred to in subparagraph b of this paragraph; or

(d) to any ad hoc arbitration tribunal which unless otherwise agreed on by the parties to the dispute, is to be established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (UNCITRAL).

3. An investor who has submitted the dispute to a national court may nevertheless have recourse to one of the arbitral tribunals mentioned in paragraphs 2 (b) or 2 (c) of this Article if, before a judgement has been delivered on the subject matter by a national court, the investor declares not to pursue the case any longer through national proceedings and withdraws the case.

4. Any arbitration under this Article shall, at the request of either party to the dispute, be held in a state that is a party to the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York Convention), opened for signature at New York on 10 June 1958. Claims submitted to arbitration under this Article shall be considered to arise out of a commercial relationship or transaction for the purposes of Article 1 of the New York Convention.

5. Vardera avtalsslutande parten skall villkorslöst ge sitt samtycke till att en tvist mellan den ena avtalsslutande parten och en investerare från den andra avtalsslutande parten förs till skiljeförfarande för biläggande i enlighet med bestämmelserna i denna artikel.

6. Ingendera avtalsslutande parten som är part i en tvist kan i något skede av skiljeförfarandet eller verkställandet av skiljedomen invända mot att den investerare som är den andra parten i tvisten på grundval av en försäkring har fått en gottgörelse som helt eller delvis täcker dennes förluster.

7. Skiljedomen är slutgiltig och bindande för de båda parterna i tvisten, och den skall verkställas enligt den avtalsslutande parts nationella lagstiftning på vars territorium en skiljedom har anlitats, av den avtalsslutande partens behöriga myndigheter inom loppet av den tid som anges i skiljedomen.

Artikel 10

Tvister mellan de Avtalsslutande Parterna

1. Tvister mellan de avtalsslutande parterna om tolkningen och tillämpningen av denna överenskommelse skall i mån av möjlighet lösas på diplomatisk väg.

2. Om en tvist inte kan lösas på detta sätt inom sex (6) månader från den dag då någondera avtalsslutande parten har begärt förhandlingar, skall den på begäran av någondera avtalsslutande parten hänskjutas till en skiljedomstol.

3. Skiljedomstolen upprättas enligt följande för varje enskilt fall. Inom två (2) månader från det att begäran om skiljeförfarande har mottagits skall vardera avtalsslutande parten utse en medlem till skiljedomstolen. Dessa två medlemmar väljer en medborgare i ett tredje land som efter godkännande av vardera avtalsslutande parten utses till ordförande för skiljedomstolen. Ordföranden utses inom två (2) månader från den dag då de två andra medlemmarna har utsetts.

5. Each Contracting Party hereby gives its unconditional consent to the submission of a dispute between it and an investor of the other Contracting Party to arbitration in accordance with this Article.

6. Neither of the Contracting Parties, which is a party to a dispute, can raise an objection, at any phase of the arbitration procedure or of the execution of an arbitral award, on account of the fact that the investor, which is the other party to the dispute, has received an indemnification covering a part or the whole of its losses by virtue of an insurance.

7. The award shall be final and binding on the parties to the dispute and shall be executed in accordance with national law of the Contracting Party in whose territory the award is relied upon, by the competent authorities of the Contracting Party by the date indicated in the award.

Article 10

Disputes between the contracting parties

1. Disputes between the Contracting Parties concerning the interpretation and application of this Agreement shall, as far as possible, be settled through diplomatic channels.

2. If the dispute cannot thus be settled within six (6) months following the date on which either Contracting Party requested such negotiations, it shall at the request of either Contracting Party be submitted to an Arbitral Tribunal.

3. Such an Arbitral Tribunal shall be constituted for each individual case in the following way. Within two (2) months of the receipt of the request for arbitration, each Contracting Party shall appoint one member of the Tribunal. Those two members shall then select a national of a third State who on approval by the two Contracting Parties shall be appointed Chairman of the Tribunal. The Chairman shall be appointed within two (2) months from the date of appointment of the other two members.

4. Om de utnämningar som behövs inte har skett inom de tidsfrister som nämns i stycke 3 i denna artikel, kan vilken som helst av de avtalsslutande parterna, om någon annan överenskommelse inte föreligger, be presidenten i Internationella domstolen att verkställa de behövliga utnämningarna. Om presidenten i Internationella domstolen är medborgare i någondera avtalsslutande parten eller annars förhindrad att fullgöra uppgiften, ombeds den i fråga om antalet tjänsteår följande medlem i Internationella domstolen som inte är medborgare i någondera avtalsslutande parten och som inte heller på annat sätt är förhindrad att fullgöra uppgiften, att verkställa de behövliga utnämningarna.

5. Skiljedomstolen skall fatta sitt beslut med enkel röstmajoritet. Skiljedomstolens beslut är slutgiltiga och bindande för vardera avtalsslutande parten. Vardera avtalsslutande parten skall bära kostnaderna för den medlem som den utsett och för sin representation i skiljeförfarandet. Kostnaderna för ordföranden och andra eventuella kostnader skall bäras till lika delar av vardera avtalsslutande parten. Skiljedomstolen kan fatta ett avvikande beslut beträffande fördelningen av kostnaderna. Till alla övriga delar fattar skiljedomstolen beslut om sina egna procedurregler.

6. De tvister som avses i stycke 1 i denna artikel löses i enlighet med bestämmelserna i denna överenskommelse och enligt allmänt erkända principer för internationell rätt.

Artikel 11

Tillstånd

1. Vardera avtalsslutande parten behandlar i överensstämmelse med sina lagar och bestämmelser gynnsamt de ansökningar om tillstånd som hänför sig till investeringar och beviljar snabbt de tillstånd som behövs på dess territorium för investeringar som görs av investerare från den andra avtalsslutande parten.

2. Vardera avtalsslutande parten beviljar i enlighet med sina lagar och bestämmelser

4. If the necessary appointments have not been made within the periods specified in paragraph 3 of this Article, either Contracting Party may, in the absence of any other agreement, invite the President of the International Court of Justice to make the necessary appointments. If the President is a national of either Contracting Party or is otherwise prevented from discharging the said function, the Member of the International Court of Justice next in seniority who is not a national of either Contracting Party or is not otherwise prevented from discharging the said function, shall be invited to make the necessary appointments.

5. The Arbitral Tribunal shall reach its decision by a majority of votes. The decisions of the Tribunal shall be final and binding on both Contracting Parties. Each Contracting Party shall bear the costs of the member appointed by that Contracting Party and of its representation in the arbitral proceedings. Both Contracting Parties shall assume an equal share of the costs of the Chairman, as well as any other costs. The Tribunal may make a different decision regarding the sharing of the costs. In all other respects, the Arbitral Tribunal shall determine its own rules of procedure.

6. Issues subject to dispute referred to in paragraph 1 of this Article shall be decided in accordance with the provisions of this Agreement and the generally recognised principles of international law.

Article 11

Permits

1. Each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations, treat favourably the applications relating to investments and grant expeditiously the necessary permits required in its territory in connection with investments by investors of the other Contracting Party.

2. Each Contracting Party shall, subject to its laws and regulations, grant temporary en-

tillfälligt inrese- och uppehållstillstånd och utfärdar behövliga dokument, som styrker tillståndet, till sådana för företaget centrala, fysiska personer som anställts från utlandet för att i samband med en investering gjord av en investerare från den andra avtalsslutande parten arbeta som ledare, sakkunniga eller teknisk personal för den tid dessa personer uppfyller kraven i detta stycke. Samma behandling beviljas också sådana anställda familjemedlemmar på värdpartens territorium i fråga om inresa och tillfällig vistelse.

Artikel 12

Tillämpning av andra Bestämmelser

1. Om någondera avtalsslutande partens lagstiftning eller sådana förpliktelser under internationell rätt som är i kraft eller som senare ingås mellan de avtalsslutande parterna utöver denna överenskommelse innehåller generella eller specifika bestämmelser enligt vilka investeringar som gjorts av den andra avtalsslutande partens investerare kan medges en behandling som är förmånligare än den behandling om vilken föreskrivs i denna överenskommelse, skall sådana bestämmelser, såtillvida de är förmånligare för investeraren, gälla före denna överenskommelse.

2. Vardera avtalsslutande parten skall iakta de andra förpliktelser som den eventuellt har i fråga om en enskild investering som gjorts av en investerare från den andra avtalsslutande parten.

Artikel 13

Tillämpning av Överenskommelsen

Denna överenskommelse tillämpas på alla investeringar som investerare från en avtalsslutande part har gjort på den andra avtalsslutande partens territorium, oberoende av om de har gjorts före denna överenskommelses ikraftträdande eller därefter, men den tillämpas inte på sådana tvister som har uppstått före överenskommelsens ikraftträdande och inte heller på sådana anspråk som har avgjorts före överenskommelsens ikraftträdande.

try and stay and provide any necessary confirming documentation to natural persons who are employed from abroad as executives, managers, specialists or technical personnel in connection with an investment by an investor of the other Contracting Party, and who are essential for the enterprise, as long as these persons continue to meet the requirements of this paragraph. Immediate family members of such personnel shall also be granted a similar treatment with regard to entry and temporary stay in the territory of the host Contracting Party.

Article 12

Application of other rules

1. If the provisions of law of either Contracting Party or obligations under international law, existing at present or established hereafter between the Contracting Parties in addition to this Agreement, contain a regulation, whether general or specific, entitling investments made by investors of the other Contracting Party to a treatment more favourable than is provided by this Agreement, such provisions shall, to the extent that they are more favourable to the investor, prevail over this Agreement.

2. Each Contracting Party shall observe any other obligation it may have with regard to a specific investment of an investor of the other Contracting Party.

Article 13

Application of the agreement

This Agreement shall apply to all investments made by investors of either Contracting Party in the territory of the other Contracting Party, whether made before or after the entry into force of this Agreement, but shall not apply to any dispute concerning an investment, which arose, or any claim, which was settled before its entry into force.

Artikel 14

Allmänna Undantag

1. Ingen av bestämmelserna i denna överenskommelse skall anses hindra de avtalslutande parterna från att vidta sådana åtgärder som behövs för att skydda partens vitala säkerhetsintressen under krig eller väpnad konflikt eller annat internationellt nödläge.

2. Ingen av bestämmelserna i denna överenskommelse skall anses hindra de avtalslutande parterna från att vidta sådana åtgärder som behövs för upprätthållande av den allmänna ordningen, dock förutsatt att sådana åtgärder inte genomförs på ett sätt som skulle utgöra godtycklig eller ogrundad diskriminering från en avtalslutande parts sida eller medföra sådana dolda åtgärder som vidtas i investeringsbegränsande syfte.

3. Bestämmelserna i denna artikel gäller inte artikel 7 stycke 1 punkt e i denna överenskommelse.

Artikel 15

Öppenhetsprincipen

1. Vardera avtalsslutande parten skall utan dröjsmål publicera eller annars offentligen tillhandahålla sina allmänt tillämpliga lagar, bestämmelser, procedurer och förvaltningsbeslut och domstolsbeslut samt internationella överenskommelser som kan inverka på investeringar som gjorts av investerare från den andra avtalsslutande parten på den förstnämnda avtalsslutande partens territorium.

2. Ingen bestämmelse i denna överenskommelse ålägger en avtalsslutande part skyldighet att lämna ut uppgifter som är konfidentiella eller hänför sig till ägande eller att ge tillträde till sådana uppgifter, inklusive uppgifter som rör enskilda investerare eller investeringar, vilkas röjande skulle skada lagtillsynen eller strida mot den avtalsslutande partens lagstiftning om handlingars offentlighet eller skada enskilda investerares berättigade kommersiella intressen.

Article 14

General derogations

1. Nothing in this Agreement shall be construed as preventing a Contracting Party from taking any action necessary for the protection of its essential security interests in time of war or armed conflict, or other emergency in international relations.

2. Provided that such measures are not applied in a manner, which would constitute a means of arbitrary or unjustifiable discrimination, by a Contracting Party, or a disguised investment restriction, nothing in this Agreement shall be construed as preventing the Contracting Parties from taking any measure necessary for the maintenance of public order.

3. The provisions of this Article shall not apply to Article 7 paragraph 1. (e) of this Agreement.

Article 15

Transparency

1. Each Contracting Party shall promptly publish, or otherwise make publicly available, its laws, regulations, procedures and administrative rulings and judicial decisions of general application as well as international agreements which may affect the investments of investors of the other Contracting Party in the territory of the former Contracting Party.

2. Nothing in this Agreement shall require a Contracting Party to furnish or allow access to any confidential or proprietary information, including information concerning particular investors or investments, the disclosure of which would impede law enforcement or be contrary to its laws protecting confidentiality or prejudice legitimate commercial interests of particular investors.

Artikel 16

Förhandlingar

De avtalsslutande parterna förhandlar sinsemellan på endera avtalsslutande partens begäran för att behandla verkställigheten av denna överenskommelse och för att dryfta sådana frågor som kan uppstå till följd av överenskommelsen. Sådana förhandlingar förs mellan de avtalsslutande parternas behöriga myndigheter på en sådan plats och vid en sådan tidpunkt som parterna har kommit överens om på ändamålsenligt sätt.

Artikel 17

Ikraftträdande, Giltighetstid Och Uppsägning Av Överenskommelsen

1. De avtalsslutande parterna meddelar varandra när de konstitutionella villkoren för ikraftträdandet av denna överenskommelse har uppfyllts. Överenskommelsen träder i kraft den trettionde dagen efter den dag då det senare meddelandet har mottagits.

2. Denna överenskommelse är i kraft under en tid av tio (10) år, och skall därefter fortfarande gälla under samma villkor till dess någondera av de avtalsslutande parterna genom en skriftlig underrättelse meddelar den andra avtalsslutande parten om sin avsikt att säga upp överenskommelsen om en tid av tolv (12) månader.

3. I fråga om investeringar som har gjorts före den dag då denna överenskommelse upphör att gälla, gäller att bestämmelserna i artiklarna 1-16 skall förbli i kraft under en tid av tio (10) år från den dag då överenskommelsen upphör att gälla.

TILL BEKRÄFTELSE HÄRAV har undertecknade, därtill vederbörligen befulmäktigade, undertecknat denna överenskommelse.

Article 16

Consultations

The Contracting Parties shall, at the request of either Contracting Party, hold consultations for the purpose of reviewing the implementation of this Agreement and studying any issue that may arise from this Agreement. Such consultations shall be held between the competent authorities of the Contracting Parties in a place and at a time agreed on through appropriate channels.

Article 17

Entry into force duration and termination

1. The Contracting Parties shall notify each other when their constitutional requirements for the entry into force of this Agreement have been fulfilled. The Agreement shall enter into force on the thirtieth day following the date of receipt of the last notification.

2. This Agreement shall remain in force for a period of ten (10) years and shall thereafter remain in force on the same terms until either Contracting Party notifies the other in writing of its intention to terminate the Agreement in twelve (12) months.

3. In respect of investments made prior to the date of termination of this Agreement, the provisions of Articles 1 to 16 shall remain in force for a further period of ten (10) years from the date of termination of this Agreement.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned representatives, being duly authorised thereto, have signed the present Agreement.

Upprättad i Maputo den 3 september 2004 i två originalexemplar på finska, portugisiska och engelska, vilka alla texter har samma giltighet. Om avvikelser förekommer mellan texterna skall den engelska texten gälla.

Done in duplicate at Maputo on 3rd of September 2004 in the Finnish, Portuguese and English languages, all texts being equally authentic. In case of divergence, the English text shall prevail.

För Republiken Finlands regering

For the Government of the Republic
Finland

För Republiken Moçambiques regering

For the Government of the Republic of
Mozambique